

Winkel bij het verlaat

Siep Eldering

Terwijl ik bezig was met onderzoek voor het boek 'De gebouwde erfenis van twee Friesch-Groningse architecten' kwam ik in een oude krant deze advertentie tegen.

Aanvankelijk kon ik deze boerenbehuizing niet thuisbrengen. De naam W.A. Geerts kwam nogmaals voor in bouwdoSSIERS van de gemeente Hoogkerk uit 1908. Natuurlijk was mijn interesse gewekt. Na een oproep in *Op de Hoogte* kon de familie Liewes meer duidelijkheid verschaffen. Het gaat om een boerderij (later woonhuis) aan het Hoendiep 179, nadien 279, in Vierverlaten. De behuizing lag aan de zuidoostzijde van het Hoendiep, zwertende aan het perceel van logementhouder Jintes. Het adres werd later Roderwolderdijk 3.

Uit nader onderzoek blijkt dat dit een pand met geschiedenis is. De vervangende woning werd ontworpen door architect H.C. Hillebrands uit Nietap. De boerenbehuizing had een woonoppervlakte van 72 vierkante meter met een kamer, keuken, winkel en inpan-dige paardenstal. De architect omschreef het huis op een simpele handgeschreven brief van twee kantjes en besloot met: "Overigens muurschotjes, bedstede deuren enz., zoals voorgeschreven in de woningwetverordening Hoogkerk".

Omdat de woning niet aan een straat of vaste weg en buiten de bebouwde kom was gelegen, schreef de toenmalige gemeenteopzichter J.S. Huizingh een uitgebreid advies aan het college van burgemeester en wethouders van Hoogkerk. Dit bevatte nadere voorwaarden over de hoogte van de vloeren in de woonvertrekken, de toegangsweg naar de woning, de riolering, de vloer van de paardenstal enzovoort.

Waarschijnlijk is dit nieuwe huis, dat op een perceel van W.A. Geerts stond, gebouwd voor Douwe Franzes Postma. Rond de eeuwwisseling, in ieder geval in 1903, woonde hij met zijn gezin op deze plek.

Postma was toen brugpachter en scheepsjager. Zijn vrouw Freerkje van Maassen runde de bij de woning horende winkel, van waaruit voorbijkomende schepen werden bevoorraad: de winkel bij het verlaat. Zij genoot wijd en zijd bekendheid als een geweldige klets-kous, die het vermogen bezat om al pratend lange op-tellingen achterop een kruidenierszak uit te voeren. Foutloos!

Het echtpaar Postma kreeg zes kinderen. Een van hun zoons, Frans, kwam op tienjarige leeftijd als scheeps-jager in dienst van de suikerfabriek. Hij pendelde op en neer naar Assen om boomstammen te halen. Een groot aantal bomen van het Asserbos is gekapt om als heipa-len te dienen voor de fundering van de in 1896 in Vier-verlaten gebouwde Noord Nederlandse Beetwortel Suikerfabriek (NNBS). Frans Postma bleef tot zijn ze-ventigste in dienst van de fabriek. Zijn zoon Douwe Jan Postma kreeg bij diezelfde suikerfabriek een aan-stelling als technisch directeur.

Douwe Franzes Postma overleed in 1943. Het huis werd toen verkocht aan Hendrik van Til, de vader van bakker Jacob van Til. Frans Postma, een kleinzoon van de brugpachter en scheepsjager en zoon van de fa-brieksdirecteur, werd tandarts in Leek. Aan hem werd vaak de vraag gesteld: "Bist doe ain zeun van Douwe Jan Postma van de sukerfebriek? Bist doe leutje Frans?" Zijn antwoord was dan: "Joa, ik bin goud ge-reformeed onderwezen, mien opa het aan de sukker verdaind, mien pa ook, en nou mag ik eran ver-dainen!"

Met dank aan de familie Liewes, Frans Postma en Jan Toonder. Laatstgenoemde is bezig met een onderzoek naar de geschiedenis van bakkers in Hoogkerk.

